

Sprievodca svetom peňazí

Aby sa vás peniaze držali čo najdlhšie, musíte poznať ich cenu, nie uctievať ich. Peniaze vás musia robiť slobodnými, nie otrokmi.

S tematikou peňazí úzko súvisí tematika finančnej gramotnosti alebo finančnej inteligencie. Podľa Národného štandardu finančnej gramotnosti je finančná gramotnosť definovaná ako „schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej rodiny“. Len dostatok informácií a schopnosť premietnuť ich do správnych finančných rozhodnutí je predpokladom prosperity a finančnej stability jednotlivca a celej spoločnosti.

V tomto Sprievodcovi otvoríme niekoľko tém, ktoré sa dotýkajú otázok príjmov a výdajov, najpoužívanejších bankových produktov, sporenia a investovania, poistenia a dôchodkov.

Podíme sa spoločne prejsť svetom peňazí, ktorý nie je len pre dospelých. Iste ste sa stretli s tým, že mnoho vašich želaní či darčekov je možné uskutočniť len vďaka peniazom. A možno ste tými, ktorých rodičia sa pri kúpe vecí do domácnosti radia aj s vami. Mnoho rozhodnutí, ktoré vás v živote čakajú, bude súvisieť s peniazmi. Tak urobme spolu kroky, ktoré vám pomôžu porozumieť, akú úlohu zohrávajú a budú zohrávať vo vašom živote.

€ Príjmy a výdaje

Každý z nás, či už ide o jednotlivca alebo rodinu, je v každodennom kontakte s financiami. Tento kontakt má vždy dve podoby: prvá je príjem a druhá výdaj financií. Na základe toho, či sú vyššie príjmy alebo výdavky, rozoznávame tri základné typy finančného rozpočtu:

- 1) **Rozpočet dlžníka:** príjmy sú nižšie ako výdaje, vzniká schodok finančného rozpočtu. Človek sa zadlžuje, aby pokryl svoje výdaje. Príčinou môže byť nízky príjem alebo zlé hospodárenie so zarobenými peniazmi.
- 2) **Rozpočet spotrebiteľa:** príjmy sú rovnaké ako výdaje, čo môžeme nazvať vyrovnaným rozpočtom. Človek minie do nasledujúceho príjmu všetko, čo zarobí.
- 3) **Rozpočet sporiteľa:** príjmy prevyšujú výdaje, vzniká prebytok, takže si človek môže časť peňazí odložiť. Vytvára sa u neho finančná rezerva a tým vzniká odložená spotreba.

Vo veľmi malom meradle môžeme takto vnímať rozpočet žiakov či študentov, kde pod príjmom rozumieme vreckové, štipendium alebo peniaze za brigádu. Výdajmi môže byť útrata za kino, koncert, zmrzlinu a iné.

Zamyslite sa a sami si odpovedzte, kam podľa svojho rozpočtu patríte vy alebo vaša domácnosť.

Príjem, s ktorým sa takmer každý z vás určite raz stretne, je mzda, teda príjem zo zamestnania. V súvislosti s výškou mzdy ste sa už určite stretli s označením **hrubá a čistá mzda**. Toto je veľmi dôležitý údaj, ktorý môže ovplyvniť aj vaše rozhodnutie o nadviazaní spolupráce, pretože vo výške hrubej a čistej mzdy je značný rozdiel.

Hrubá mzda sa spravidla udáva v pracovnej zmluve. Je to výška mzdy ešte v neupravenej, neočistenej podobe.

Čistá mzda je to, čo vám je skutočne vyplatené, teda mzda znížená o odvody odvádzané štátu – odvody do Sociálnej poisťovne, odvody do zdravotnej poisťovne a daň z príjmu.

Je potrebné si uvedomiť aj vzťah medzi cenami tovarov a služieb a výškou mzdy. Je síce dôležité, aká mzda vám príde každý mesiac na účet, no dôležitejšie je, čo všetko si za ňu reálne môžete kúpiť. Z tohto pohľadu existuje **reálna mzda**, ktorá predstavuje kúpnu silu mzdy, vyjadruje teda to, koľko tovarov a služieb si za svoju mzdu môžete kúpiť. Napríklad ak sa čistá mzda v priebehu času nemení, vplyvom vysokej inflácie sa zvyšujú ceny tovarov, reálna mzda klesá, pretože za svoju mzdu si môžete kúpiť menej.

🏠 Najpoužívanejšie bankové produkty

Banky na Slovensku tvoria bankovú sústavu, ktorá má dva základné stupne: centrálnu banku a komerčné banky.

Centrálna banka predstavuje štátnu bankovú inštitúciu (Národná banka Slovenska). Zriaďuje ju štát a jej hlavným cieľom je udržiavanie cenovej stability. Zabezpečuje aj dohľad nad finančným trhom, reguláciu množstva peňazí v obehu alebo vydávanie bankoviek a plní funkciu banky pre štát (spravuje štátny dlh, vedie účty štátneho rozpočtu).

Komerčné banky sú finančné inštitúcie, ktoré prijímajú vklady a poskytujú úvery. Okrem toho poskytujú aj rad ďalších služieb, ktoré viedli k ich rozčleneniu na špecializované banky (investičné banky, sporiteľne a pod.).

Dnes má už takmer každý, kto dosiahol 18 rokov, okrem občianskeho preukazu, mobilného telefónu aj bežný účet.

Bežný účet slúži na príjem a výber finančnej hotovosti, kedykoľvek to klient potrebuje. Tieto operácie sa dajú realizovať aj bezhotovostnou formou elektronického bankovníctva, kde má klient prehľad nad stavom

a pohybmi na svojom účte. Ku každému bežnému účtu banka vydáva **debetnú kartu**, prípadne ponúkne klientovi aj kreditnú kartu. V rámci vedenia a starostlivosti o bežný účet si banka účtuje poplatky, v ktorých je zarátané vedenie bežného účtu, vystavenie debetnej karty, určité množstvo výberov z bankomatu bez poplatku, mesačné zasielanie výpisov o pohyboch na účte klientovi domov, a iné služby.

Máte už zriadený bežný účet? Ak nie, v blízkej budúcnosti sa bez neho nezaobídete. Peňaženku vystriedate študentským účtom a budete mať lepší prehľad o svojich peniazoch. A namiesto peňaženky budete používať mobil.

Zriadenie a vedenie bežného účtu. Banka zriaďuje bežný účet len na žiadosť klienta. Pri zriaďovaní bežného účtu banky dohliadajú na právnu spôsobilosť klienta. V súvislosti s právnou spôsobilosťou môže byť účet zriadený aj pre neplnoletú osobu (bez spôsobilosti k právnym úkonom), avšak len jej zákonným zástupcom. Banky zriaďujú bežný účet na základe písomnej zmluvy. Aby mohla byť zmluva vyhotovená, klient musí dokladmi preukázať svoju totožnosť a svoju právnu spôsobilosť (prípadne doložiť oprávnenie k podnikateľskej činnosti). Všetky tieto dokumenty spolu s podpisovým vzorom tvoria klientsku dokumentáciu.

Je však zakázané podmieniť predaj jednej služby predajom druhej (okrem prípadov, kedy to technicky nie je možné – napríklad nemôžete mať debetnú platobnú kartu bez bežného účtu, ale bežný účet bez sporiaceho účtu môže samostatne existovať).

Služby banky k bežnému účtu. Debetná a kreditná karta slúžia na platenie alebo vyberanie peňazí z bankomatu. Sú opticky veľmi podobné, sú rovnako veľké, farebné, je na nich uvedené logo banky a názov spoločnosti, ktorá ich vydala (eurocard, mastercard...). **Debetná karta** umožňuje klientovi používať vlastné peniaze z vlastného účtu. **Kreditná karta** slúži klientovi na platenie vo forme čerpania okamžitého úveru od banky.

Vedenie niektorých bežných účtov môže byť bez poplatku, ak klient spĺňa určité kritériá – napríklad študentské účty, výška mesačných obrátov na účte nad istú hranicu, mesačný zostatok na účte nad istú hranicu a podobne.

V rámci bežného účtu je možné si nastaviť povolené prečerpanie (kontokorent). Vtedy banka klientovi v prípade vyčerpania jeho financií na účte dáva okamžitý úver. Tento úver je poskytovaný až do určitého limitu podľa bonity klienta a výšky obrátov na klientovom účte. Nevýhodou sú vysoké úroky (cca 20 %), preto je používanie tohto typu úveru výhodné len na nevyhnutné obdobie.

Výhodou bežných účtov je vysoká likvidita peňazí a vysoká bezpečnosť. Zákon na ochranu vkladov zabezpečuje ochranu klientových vkladov v banke až do výšky 100 000 €.

Najčastejšie formy platobného styku:

- ▶ **Platba v hotovosti** – to pozná každý ☺
- ▶ **Prevodný príkaz** – v banke vypíšete tlačivo o prevode peňazí z vášho účtu na iný účet, podpíšete a osoba v banke to zrealizuje (už menej využívané)
- ▶ **Internet banking** – online platba cez internet po prihlásení do klientskeho portálu, je potrebné mať prístupové dáta k účtu (veľmi využívané)
- ▶ **Inkaso** – príjemca platby (veriteľ) si sám inkasuje platbu z účtu platiteľa (dlžníka). Na túto formu platby musí dať platiteľ písomný súhlas svojej banke.
- ▶ **Platba platobnou kartou** – debetnou alebo kreditnou (najviac využívané)

Na bezpečný vstup do prostredia internet bankingu slúžia klientovi prihlasovacie údaje ako meno a heslo. Banky takéto údaje od klienta nikdy nepožadujú a to za žiadnych okolností. Banky pred vstupom do internet

bankingu často svojich klientov upozorňujú na obozretnosť pri nakladaní s prihlasovacími údajmi. V prípade, ak dostanete e-mail, alebo akúkoľvek žiadosť o zaslanie vašich hesiel, ktorá sa tvári ako doručená od banky, prípadne inej dôveryhodnej inštitúcie (napríklad súd alebo polícia), ide o druh internetovej kriminality známy ako **phishing**, nazývaný aj "lovenie hesiel".

Rozšíreným podvodným konaním je aj tzv. **pharming**, ktorý spočíva v presmerovaní užívateľa na internetovú stránku, ktorá je dokonalou napodobeninou webovej stránky finančnej inštitúcie (napr. internet-bankingu) alebo v internetových obchodoch. Najúčinnším spôsobom ochrany je vykonávať platobné operácie na webových stránkach, ktoré majú v príkazovom riadku zelený zámok a začínajú na https://. V tomto prípade to znamená, že predmetná stránka je šifrovaná a akákoľvek osoba na "druhej strane" nebude vidieť údaje, ktoré tam zadávate.

Vďaka bankovým službám môžu klienti bezpečne a efektívne spravovať svoje financie. V prípade, že klientovi vlastné financie nestačia, môže využívať peniaze banky prostredníctvom povoleného prečerpania alebo kreditnej karty. Pre účely väčších jednorazových výdavkov alebo väčších investícií slúžia rôzne typy úverov.

Rozprávajú sa s vami rodičia o úveroch, ktoré platia? Viete na čo si zobrali úver? A s akým úrokom či RPMN? Koľko mesačne splácajú? Práve konkrétna situácia, ktorú poznáte, vám v mnohom pomôže porozumieť aké ťažké v živote sú finančné rozhodnutia. A vás v budúcnosti tiež čakajú, buďte na nepripravení.

Pod **úverom** rozumieme poskytnutie peňažných prostriedkov veriteľa (banky) do určitej sumy v prospech dlžníka (klienta). Zároveň musí byť splnená podmienka, že dlžník poskytnuté peňažné prostriedky po určitom čase vráti, a zaplatí úroky alebo inú náhradu.

Základnými podmienkami poskytnutia úveru v banke sú:

- ▶ Plnoletosť, spôsobilosť na právne úkony
- ▶ Preukázateľný príjem (závislá činnosť, podnikanie, dôchodok)
- ▶ Schopnosť splácať úver – dostatok disponibilných zdrojov na splácanie úveru

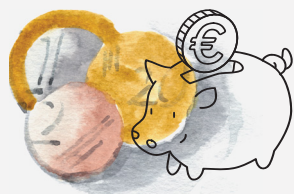
Ak sa rozhodnete zobrať si úver, okrem úrokov si pozorne naštudujte aj **ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN)**. Toto je totiž ukazovateľ, ktorý vypovedá o **skutočnej cene úveru**. Pri každej pôžičke či hypotéke by mal figurovať aj tento údaj. RPMN v podstate vyjadruje celkovú výšku nákladov na úver – sú v nej zohľadnené úroky a aj všetky ďalšie poplatky spojené s úverom. Na výšku RPMN má vplyv výška úrokovej sadzby úveru,

lehota splácania, poplatky spojené s úverom (poplatok za spracovanie úveru, administratívne poplatky, poplatky za poistenie a pod.), výška splátok aj úroková sadzba. Obsahuje tak výšku všetkých nákladov prepočítaných na jeden rok a preto spolu s celkovou dĺžkou splácania je najdôležitejším ukazovateľom nákladovosti úveru. Zároveň je to dôležitý porovnávaci údaj – čím nižšia RPMN, tým lacnejší úver (pri rovnakej dobe splácania úveru). Informácie, ktoré sú uvedené pri vami zvolenej pôžičke alebo úvere si môžete overiť v kalkulačke RPMN na stránke Národnej banky Slovenska (Kalkulačka RPMN (nbs.sk)).

Sporenie

Dokázali ste si ušetriť z vreckového, z brigády či štipendia? A načo ste si šetřili? Ak ste si odkladali peniaze do peňaženky či prasiatka, mali ste tam len toľko, koľko ste si odložili. Podme sa pozrieť, ako je možné pracovať s úsporami a ako dosiahnuť, aby peniaze rástli, zhodnocovali sa.

Najbežnejšími formami zhodnocovania peňažných prostriedkov, s ktorými sa môžeme v praxi stretnúť, je sporenie a investovanie. A aký je rozdiel medzi sporením a investovaním?

Hlavný rozdiel spočíva v tom, kto na seba berie riziko prípadného poklesu výnosu alebo zisku z investície. **Pri sporení banky bežne garantujú výšku výnosu** (očakávaný výnos je teda vopred daný), ale ten štandardne býva pod mierou inflácie, teda na veľmi nízkej úrovni. **Pri investovaní môže človek dosiahnuť vyšší výnos, no preberá na seba riziko prípadných poklesov.** Nevie presne určiť, akú hodnotu mu investícia v budúcnosti prinesie.

Tak sa pozrime najprv na sporenie. Podstatnú časť príjmu vynakladáme na spotrebu. Časť príjmu, ktorú nespotrebujeme, tvoria naše úspory. Tieto je možné vhodne uložiť/sporiť/investovať, aby nám prinášali ďalší výnos.

Tri základné motívy, prečo si sporíme:

- ▶ **Sporenie na nepredvídané situácie**, ktoré môžu nastať (strata zamestnania, výpadok príjmu, vážne ochorenie alebo úraz). Odporúča sa vytvoriť si rezervu, núdzový fond vo výške minimálne 6 mesačných príjmov. Vďaka úsporám bude možné zmierniť negatívny dopad neľahkých životných situácií.
- ▶ **Sporenie na odloženú spotrebu**. Ide o financovanie väčších výdavkov v budúcnosti, napríklad kúpa auta, kúpa nehnuteľnosti, dovolenka a pod.
- ▶ **Sporenie na dôchodok**. Po dosiahnutí dôchodkového veku sa príjem, na ktorý sme zvyknutí počas ekonomicky aktívneho života, výrazne zníži. Je preto vhodné postupne sa pripravovať na túto životnú etapu a časť svojho príjmu si odkladať na obdobie, keď náš príjem bude tvoriť len dôchodok.

Sporenie ovplyvňuje viacero faktorov. Tým základným je **príjem**. Bez príjmu nie sú úspory, ktoré by sme si vedeli vytvoriť. Výška príjmu teda najviac ovplyvňuje výšku možných úspor. Ďalším faktorom je **úroková sadzba**, ktorá vyjadruje cenu peňazí. Ak je cena peňazí príliš nízka (úroky na vkladoch sú nízke), máme skôr sklony k utrácaniu. Naopak, ak je cena peňazí vysoká (úroky na vkladoch sú vyššie), časť ľudí uprednostní vyšší výnos z vkladov oproti okamžitej spotrebe. **Úroková miera** je úrok vyjadrený v percentách obvykle na ročnej báze (p.a. – per annum), ak ju vyjadríme v desatinnom čísle, tak hovoríme o úrokovej sadzbe.

Príklad: 12,57 % úroková miera = 0,1257 úroková sadzba

Aké sú možnosti úročenia?

V praxi sa môžete stretnúť s rôznym spôsobom úročenia ako v prípade úveru, tak aj v prípade sporiacich produktov. Úroky môžu byť pripisované v rôznych pravidelných intervaloch a na základe toho, akým spôsobom a z čoho sú počítané, môže ísť o **jednoduché alebo zložené úročenie**. Pri **jednoduchom úročení** sa po pripísaní úrokov vklad buď skončí, alebo pokračuje na ďalšie obdobie v pôvodnej výške vkladu (istiny) bez získaných úrokov. To znamená, že ku vkladu (istine) sa neprípočítavajú úroky z predchádzajúceho obdobia.

Vzorec pre výpočet jednoduchého úročenia: $S = So \cdot (1 + i \cdot n)$

S – výsledná suma po úročení, So – počiatočná suma,

vkład (istina), i – úroková sadzba, n – počet úrokovacích období (pre jednoduché úročenie predstavuje násobok a pre zložené úročenie mocninu). Ak je vkład úročený viac úrokových období, dosiahnutý úrok za prvé obdobie sa stáva súčasťou vkładu (istiny) na nasledujúce obdobie, čiže aj úrok sa úročí, potom hovoríme o **zloženom úročení**.

Vzorec pre výpočet zloženého úročenia: $S = S_0 \cdot (1+i)^n$

Veľmi dôležitým faktorom, ktorý ovplyvňuje sporenie a investovanie je **inflácia**. Pod infláciou rozumieme pretrvávajúci všeobecný rast cien tovarov a služieb. V dôsledku inflácie sa peniaze znehodnocujú, strácajú kúpnu silu. Inflácia tak môže pohltiť časť alebo celý výnos z uložených peňazí. Z uložených peňazí nám plynie výnos v podobe úroku, ktorého výšku v % vopred poznáme. Úrok alebo výnos je cena peňazí z uložených peňazí. Ak chceme, aby sa naša investícia zhodnotila, úrokový výnos by mal byť vyšší ako inflácia. Ak je výnos nižší, investícia sa vplyvom inflácie znehodnocuje.

Investovanie

Investovanie je forma strednodobého a dlhodobého zhromažďovania a zhodnocovania vlastných peňažných prostriedkov prostredníctvom finančných nástrojov (rôzne investičné produkty, podielové fondy a iné). Pri investovaní je dôležité mať plán, jasnú investičnú stratégiu. Tá sa opiera o stanovenie:

- ▶ **Investičného cieľa** (prečo chcem investovať a čo chcem dosiahnuť napr. bývanie, štartovné do života pre deti, prilepšenie na dôchodok atď.)
- ▶ **Investičného horizontu** (kedy chcem svoj cieľ dosiahnuť)
- ▶ **Výšky a frekvencie investovanej sumy** (koľko a ako často si budem odkladať, ideálne je odkladať si pravidelne a začať čo najskôr)
- ▶ **Miery rizika**, ktorú ste ochotní akceptovať (investícia môže v čase rovnako rásť, ako aj klesať, preto by ste si mali určiť mieru krátkodobého poklesu, ktorú ste ochotní akceptovať)

Spôsob, akým investor zhodnocuje svoj majetok, stojí na troch veličinách. Tieto tri veličiny spolu úzko súvisia a vzájomne sa ovplyvňujú. Tvoria tzv. **investičný trojuholník**.

- ▶ **Likvidita** – schopnosť, ako rýchlo sa investícia môže premeniť na hotovosť
- ▶ **Výnos** – výška zhodnotenie peňazí za určité obdobie
- ▶ **Riziko** – nebezpečenstvo poklesu hodnoty investície

Takže už viete, ako sa zhodnocujú peniaze v bankách. Ba dokonca si viete vyrátať, o koľko sa vám môžu úspory zhodnotiť. Z časového hľadiska tu však ide najčastejšie o dobu jedného, dvoch či troch rokov. Ale keďže čas je pri sporení a investovaní kľúčová kategória, tak sa pozrieme, ako funguje dlhodobé zhodnocovanie peňazí. Ak vám rodičia šetria do budúcnosti alebo sami si šetria na dôchodok, ide o dlhodobé programy. Je dobré vedieť ako fungujú, potom naučíte peniaze, aby pracovali pre vás.

Výnos a riziko sú ako dvaja najlepší kamaráti. Vždy sú spolu. Čím je vyšší možný výnos, tým vyššie je aj riziko. Nedajme sa preto nachytať lákavými ponukami pochybných spoločností alebo obchodníkov, čiastočne cez zaplatených influencerov na sociálnych sieťach. Vždy si svoje rozhodnutia starostlivo zvážme, pretože sľubovaný vysoký výnos je zvyčajne aj signálom vysokého rizika. Spôsob zhodnocovania investícií sa dá označiť ako investičná stratégia. Podľa vzťahu k riziku a očakávanému výnosu je možné hovoriť o troch základných stratégiách.

- ▶ Konzervatívna – ochrana hodnoty investície pred znehodnotením, investor preferuje minimálne riziko
- ▶ Vyvážená – rast hodnoty investície pri primeranom riziku
- ▶ Agresívna – čo najvyšší rast hodnoty investície aj pri vysokom riziku, investor preferuje výnos

Ak si sami neviete poradiť s výberom investičnej stratégie, kontaktujte odborníkov na financie. Tí vám na základe vašich požiadaviek poradia, ktorá investičná stratégia je pre vás najvhodnejšia.

Toto sú však veci, ktoré vás možno dnes ešte netrápia. Avšak vzťah k peniazom si budujete už teraz. Je na vás, či si všimnete ako pracovať s peniazmi, ako udržať hodnotu peňazí a v najlepšom prípade ako rozmnožovať peniaze. Čím viac budete o tom vedieť, tým viac vám to uľahčí život.

Poistenie je ochrana pred finančnými dopadmi náhodných nepriaznivých okolností alebo nešťastných udalostí. Podstatou tejto ochrany je **prenesenie tohto finančného rizika na poisťovňu**. V praxi to znamená, že ak sme poistení a nastane náhodná udalosť, ktorá nám alebo inej osobe môže spôsobiť škodu na majetku, zdraví alebo na živote, túto sumu vo vopred dohodnutej výške, ktorá má nahradiť škodu, zaplatí poisťovňa. Toto riziko preberá na seba poisťovňa za cenu, ktorú jej platíme ako poistné.

Poistenie môžeme rozčleniť podľa dvoch kritérií. Prvým bude skutočnosť, či vzniká na základe zmluvy alebo priamo na základe zákona. Druhým kritériom bude, či je našou zákonnou povinnosťou byť poistený alebo si môžeme dojednať poistenie dobrovoľne.

- 1) **Zmluvné poistenie** (uzavretá písomná zmluva)
  - a. Dobrovoľné (komerčné)
    - i. Životné
    - ii. Neživotné
  - b. Povinné (zmluvné)
- 2) **Zákonné poistenie** (povinné zo zákona, bez zmluvy)
  - a. Zákonné sociálne poistenie
    - i. Nemocenské
    - ii. Dôchodkové
    - iii. Poistenie v nezamestnanosti
    - iv. Garančné
    - v. Úrazové
  - b. Zdravotné poistenie

Dobrovoľné komerčné poistenie je druh **nepovinného poistenia**, ktoré uzatvárame z vlastnej vôle na ochranu pred finančnými dopadmi udalostí, ktoré s istou pravdepodobnosťou môžu nastať a mohli by nám alebo inej osobe spôsobiť ujmu na živote, zdraví alebo škody na majetku. Tento typ poistenia sa uzatvára písomnou zmluvou a delíme ho na **životné a neživotné** poistenie.

Pri životnom poistení si poisťujeme to najcennejšie, čo máme – život a s ním aj naše zdravie. Tento typ poistenia môže byť buď samostatným poistením alebo je možné poistnú ochranu kombinovať so sporivou zložkou. Na základe toho rozoznávame tri najčastejšie formy životného poistenia:

- ▶ **Rizikové životné poistenie** – neobsahuje žiadnu sporivú časť a je určené na poistenie pre prípad smrti s možnosťou pripoistení rôznych rizík na zdraví (následky úrazu, závažné choroby a operácie, dlhodobá PN, invalidita a iné). V prípade dožitia sa konca poistenia sa poistenému vyplatí suma fixne dohodnutá pri uzatvorení poistenia. Tento typ poistenia sa často využíva pri poistení schopnosti splácať úver a môže byť nastavené tak, že po skončení splácania úveru sa končí aj poistenie.
- ▶ **Kapitálové životné poistenie** (životné poistenie s garantovaným zhodnotením) – v prípade dožitia konca poistenia alebo úmrtia poisteného poisťovňa vypláca dohodnutú sumu zvýšenú o garantovaný výnos. Možnosti rôznych pripoistení sú rovnaké ako pri rizikovom životnom poistení.
- ▶ **Investičné životné poistenie** (životné poistenie s investovaním do fondov) – peňažné prostriedky sa investujú do podielových fondov v súlade s investičnou stratégiou, ktorú si na základe ponuky poisťovne poistník zvolí pri uzatvorení poistenia. To znamená, že výška poistného plnenia závisí od výkonnosti fondov. Poistná zložka je podobná ako pri rizikovom životnom poistení.

Poistenie má nezastupiteľný význam v modernej spoločnosti. Poistením sa jednotlivci a rodiny zabezpečujú pre prípad neočakávaných ale aj očakávaných životných udalostí, ktoré majú zásadný vplyv na ich finančnú a mnohokrát aj existenčnú situáciu.

A ako je to vo vašej rodine? Využili vaši rodičia niektorý druh poistenia? A prečo? Koľko to stojí? Odpovede na tieto otázky vám môžu pomôcť porozumieť tomu, ako je náročné zabezpečiť rodinu a ochrániť ju pred nepriaznivými udalosťami.

Predstavte si, že vaša rodina z jedného dňa na druhý bude dostávať len polovičný príjem. Čoho všetkého by sa musela vzdať. Vymeniť dom či byt za menší, vzdať sa dovoleniek, predať záhradku či auto? Takýmto otázkam je vystavený priemerne zarábajúci občan na Slovensku pred nástupom na dôchodok. Riešenie tejto situácie potrebuje čas, veľa času. Základom však je pochopiť túto situáciu a urobiť zodpovedné rozhodnutia. Čím skôr, tým lepšie. Poďme sa pozrieť, aké sú možnosti.

Pri vysokej dávke optimizmu a kvalitnej lekárskej starostlivosti sa väčšina ľudí dožije dôchodku. Dôchodok je niečo ako dovolenka, ktorá trvá do konca života. Priemerný dôchodok na Slovensku k 30. 9. 2023 je 644 €. Pri mesačných nákladoch spojených so základnou existenciou človeka na dôchodku (nájomné, energie, strava, lieky...) sa táto suma prakticky celá spotrebuje. Ak si chce človek na dôchodku aj trochu viac užiť života (dovolenka pri mori, kúpeľná liečba, kultúrne podujatia...) bude si musieť na takýto luxus aj adekvátne začať šoriť. Optimálne je myslieť na dôchodok od začiatku aktívneho života.

Dôchodkový systém na Slovensku tvoria v súčasnosti tri piliere:

- ▶ **dôchodkové poistenie (I. pilier)** – priebežne financované poistenie spravované Sociálnou poisťovňou. Prostriedky vybrané z odvodov ekonomicky aktívnych ľudí sa priebežne prerozdeľujú dôchodcom vo forme starobných dôchodkov. Tento pilier je povinný.
- ▶ **starobné dôchodkové sporenie (II. pilier)** – financované prostredníctvom sporenia na osobnom účte a kapitalizácie (zhromažďovania) finančných prostriedkov na ňom, ktoré spravujú dôchodkové

správčovské spoločnosti. Pre tých, ktorí prichádzajú na trh práce od mája 2023, je vstup do druhého piliera automatický. Ak si sporiteľ nevyberie DSS do 180 dní od začiatku vstupu na trh práce, priradí mu ju Sociálna poisťovňa. Sporiteľ má potom právo vystúpiť do 2 rokov od začiatku účasti v druhom pilieri. Opätovne môže vstúpiť do druhého piliera do 40 rokov veku. Následne po vstupe do druhého piliera je však sporenie povinné.

- ▶ **doplňkové dôchodkové sporenie (III. pilier)** – financované prostredníctvom kapitalizácie finančných prostriedkov z dobrovoľných príspevkov zamestnancov a zamestnávateľov, ktoré spravujú doplnkové dôchodkové spoločnosti.

Sporenie v týchto troch pilieroch je legislatívne upravené, čiže ich ovplyvňuje štát. Dostupnosť peňazí je tým pádom limitovaná. Je to však základ, ku ktorému môžeme pridávať iné formy sporenia. Ide o vlastné sporenie, kde si človek sporí sám a spôsobom, akým chce (dlhodobé sporenie, investovanie do podielových fondov, kombinácia poistenia a investovania). Dostupnosť peňazí nie je limitovaná, to znamená, že môžem mať k dispozícii takú čiastku, akú práve potrebujem. Keďže ide o sporenie na dôchodok, čiže dlhodobý časový horizont, je vhodné sporiť si podobným spôsobom, ako je to v druhom či treťom pilieri – pravidelným investovaním do fondov. Jediný rozdiel bude v tom, že o tomto sporení, jeho trvaní, výške mesačných vkladov, mimoriadnych výberoch a vkladoch, štruktúre portfólia fondov a iných možnostiach, rozhoduje v plnej miere sám klient podľa vlastného uváženia.

Ako vidíte, peniaze vás budú sprevádzať celý život. Do akej miery im budete rozumieť a narábať s nimi, záleží na vás. Len kvalifikované finančné rozhodnutia vám pomôžu zlepšiť váš život a umožnia vám nebáť sa budúcnosti.

Časť venovaná dôchodkom je upravená podľa platnej legislatívy k 1/2024.